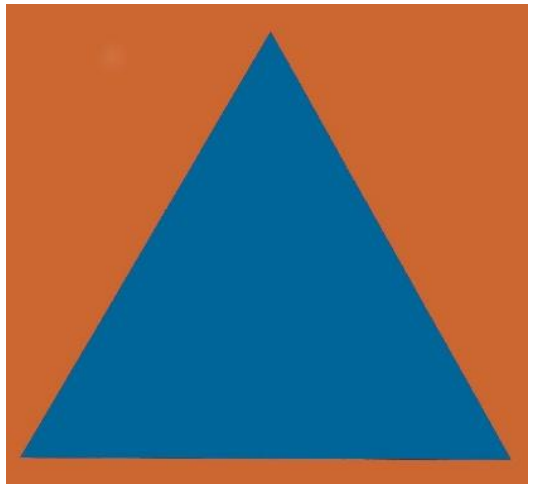

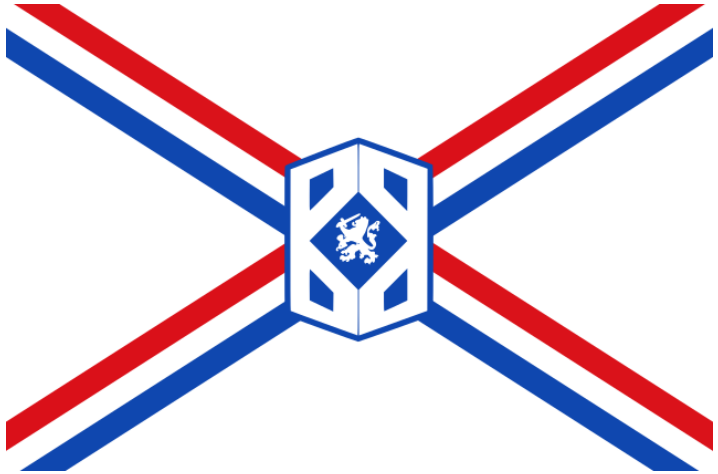

Landelijk project noodsteunpunten

<u>Uitwerking deelvraag 2</u>

Welke functionaliteiten en rollen kunnen noodsteunpunten tijdens crisis en in de preparatie fase vervullen?

Versie 9 mei

Welke functionaliteiten en rollen kunnen noodsteunpunten tijdens crises en in de preparatie fase vervullen?

Uitgewerkt wordt aan welke **functionaliteiten** een noodsteunpunt moet voldoen en wat dat vraagt van een noodsteunpunt. Met welke **hulpvraag** een inwoner kan komen halen en/of brengen, vanaf **wanneer** en voor **hoelang** wordt een noodsteunpunt ingezet en **wie** bepaalt de inzet van een noodsteunpunt, maar ook het **afschalen** ervan? Ook wordt hier gekeken naar de **continuïteit** en **flexibiliteit** van deze punten.

In het huidige stadium van uitwerking focus op de onderdelen functionaliteiten, hulpvraag en flexibiliteit.

Disclaimer vooraf:

Als deelprojectgroep zijn we afhankelijk van de producten van andere deelprojectgroepen, onder andere waar het gaat over het onderzoek naar de behoeften van inwoners en overheid. De eerste bevindingen uit dit deelproject zijn meegenomen in dit product. Daarnaast willen we dit document opleveren in verbinding (lees: samen) met onze partners. Naast de hulpverleningsorganisaties (brandweer, ambulance, politie), veiligheidsregio's, willen we dat ook gemeenten scherp meekijken met dit document en het verdere vervolg.

Bedrijfsvertrouwelijk (BBN1)

Uitgangspunten vooraf

- We gaan uit van zelf- en samenredzaamheid, waarbij een klein deel van de bevolking hulp nodig heeft van de overheid om redenen van veiligheid of (acute) gezondheid.
  - Deze zelfredzaamheid is afhankelijk van het type incident of crisis. Na 72 uur wordt de hulpbehoefte naar verwachting groter. Dit document richt zich op zowel de fase tot 72 uur (met name informatievoorziening) en de fase na 72 uur, zie notitiepagina onder sheet.
  - De mate waarin inwoners met elkaar in staat zijn invulling te geven aan hun bed, bad, brood en breedband behoefte is uiteindelijk bepalend voor de hulpvraag en benodigde functionaliteiten van de NSP. Focus van de NSP ligt op informatievoorziening, doen van meldingen, zorg (en hygiëne), voedsel, drinkwater.
  - We gaan uit van een generieke structuur van NSP, welke afhankelijk van het scenario flexibel gehanteerd kan worden.
  - De netto afdronk van de scenario analyse (deelproject 1) is dat de meest bedreigende scenario's in haar effecten draaien om de uitval van vitale infrastructuur, waarbij de langdurige uitval van stroom, data en drinkwater de meest concrete effecten en noodzaak tot inzet van een noodsteunpunt oproepen. Dit voorstel gaat in beginsel uit van langdurige uitval van vitale infrastructuur (m.n. stroom).
- Geen *one size fits all* oplossing, maar wel een vaste structuur van Noodsteunpunten (NSP)
- We inventariseren en activeren netwerken en maken gebruik van de aanwezige de veerkracht in de samenleving.
- Ieder NSP zal uiteindelijk het internationale symbool voor *''civil protection''* en/of vlag oude BB uitdragen (zie sheet 1).
- Waar in dit document functionaliteiten, rollen en voorzieningen benoemd staan kan dit per locatie verschillen. Hierdoor ontstaat een flexibel concept:
  - Streven is het opleveren van de minimale vereisten voor een NSP, inclusief het opplussen daarvan naar lokale behoeften (wat past het best binnen de lokale context). Uiteindelijk zal er naast de menukaart ook een format voor een draaiboek moeten worden opgeleverd welke toegepast kan worden voor ieder NSP. Daar de notitie mede bedoeld is om gemeenten te faciliteren is het goed om nadrukkelijk aan te geven dat de suggesties voor een lokaal NSP dus een menukaart zijn waaruit kan worden gekozen of aangevuld met ''eigen gerechten''.

Bedrijfsvertrouwelijk (BBN1)

Structuur

Ten aanzien van de structuur wordt, conform het voorstel van het VB, onderscheid gemaakt tussen coördinatiepunten (C-NSP) en lokale noodsteunpunten (L-NSP). Ter aanvulling hierop kunnen vanuit de lokale gemeenschap pop-up initiatieven ontstaan. In de volgende sheets worden de mogelijke functionaliteiten van het C-NSP en L-NSP uitgewerkt. Pop-up initiatieven kennen lokaal maatwerk en kunnen naar behoeften worden ingevuld.

Een C-NSP ondersteunt en faciliteert een lokaal NSP, het L-NSP staat in contact met het C-NSP. Het lokale NSP is het punt waar de inwoners van de gemeenschap naartoe kunnen. Het C-NSP is dat punt nadrukkelijk niet: ‘’we willen geen rijen met mensen voor een C-NSP (bv. Een brandweerkazerne of gemeentehuis) om een flesje water gevuld te krijgen. Hiervoor gaat men naar een lokaal NSP’’. In de volgende sheets worden de mogelijke functionaliteiten van het C-NSP en L-NSP nader uitgewerkt.

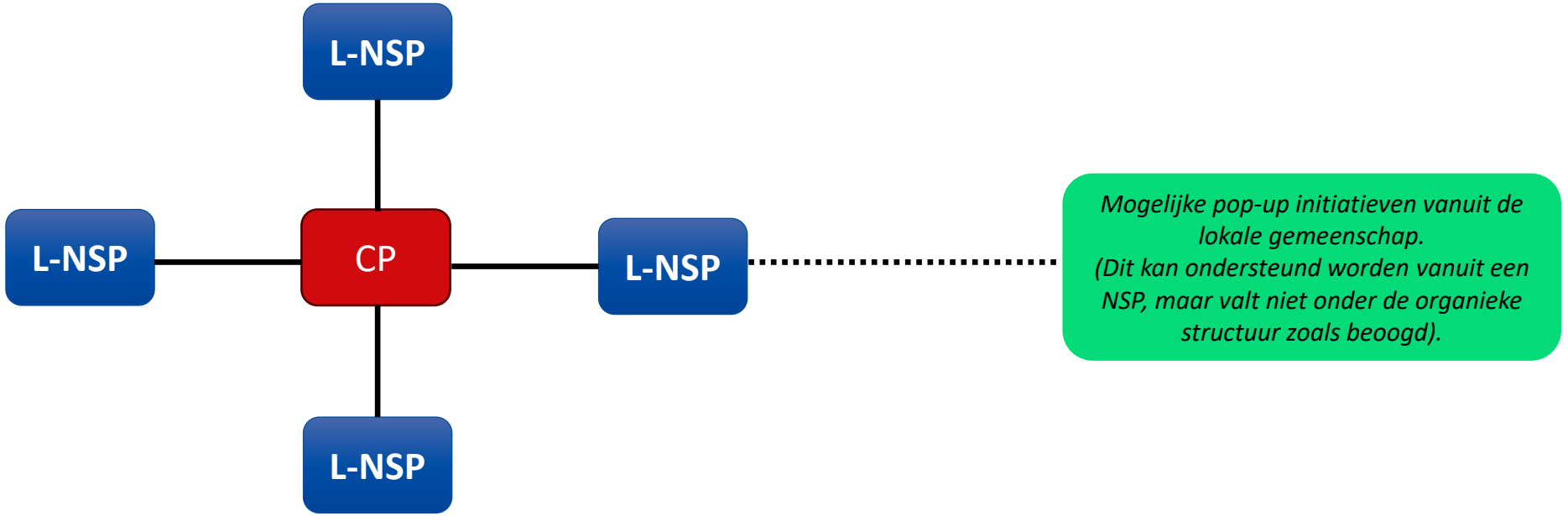

Functionaliteiten punten algemeen

- Bij een ramp of crisis kunnen – afhankelijk van de behoefte n.a.v. de situatie – één of meerdere NSP's worden georganiseerd binnen de gemeenten. Dit is voor de overheid praktisch zodat zij goed en duidelijk kunnen (blijven) communiceren. Dit sluit aan bij de behoeften van inwoners tot 72 uur om eenduidige informatie te kunnen halen (en te brengen), zie ook de notitiepagina.
  - De functionaliteiten in zijn algemeenheid (voor het C-NSP en L-NSP) zijn informatie ophalen en delen, meldingen voor de nood- en hulpdiensten aannemen en doorzetten. De voorzieningen die daarbij horen zijn noodstroom en (analoge) communicatiemiddelen.
  - Voor wat betreft de taak van Bevolkingszorg t.a.v. niet- en verminderd zelfredzamen zal onderzocht moeten worden hoe dit zich verhoudt tot een L-NSP.
- Naast bovenstaande vraagt dit om een verdere uitwerking van de koppeling richting de regionale crisisorganisatie (vb. ROT) en de taken en verantwoordelijkheden van veiligheidsregio's en gemeenten (vb. wie is van het verstrekken van primaire levensbehoeften?). De voorzitter veiligheidsregio of burgemeester kan besluiten om de structuur van noodsteunpunten in te richten. Hiervoor dienen criteria te worden opgesteld.
- Er wordt onderscheid gemaakt in een tweetal NSP die in de volgende sheets nader worden uitgewerkt. Deze volgorde is niet in volgorde van belangrijkheid. Het één (C-NSP) is nodig om het ander (L-NSP) te kunnen laten functioneren:
  - **Coördinerend (of centraal) NSP (CP)**
  - **Lokaal NSP (L-NSP)**

Zoals benoemd kunnen er vanuit een lokale gemeenschap ook pop-up initiatieven ontstaan. Deze lopen via een lokaal NSP en kunnen naar behoefte gefaciliteerd worden door een lokaal NSP. Overnachten (een bed) betreft een gemeentelijk proces en is niet per definitie de scope van een C-NSP of lokaal NSP. In deze punten verblijft men tijdelijk. Vanuit een L-NSP kan wel doorverwezen naar een ingerichte opvanglocatie waar men kan overnachten.

Bedrijfsvertrouwelijk (BBN1)

Functionaliteiten Coördinatiepunten (C-NSP) (1)

- Het inrichten van een dekkend netwerk van noodsteunpunten vraagt om een robuuste en centrale structuur die aangevuld wordt met lokale noodsteunpunten in de gemeenten (nabij de inwoners). Vanuit de centrale structuur vindt er coördinatie plaats en is er aansluiting met de bestaande regionale crisisorganisatie (ROT). Daarbij dient de centrale structuur als aansturing van- en hulp voor de lokale noodsteunpunten (L-NSP). Voor deze robuuste centrale structuur kunnen bijvoorbeeld brandweerkazernes, gemeentehuizen en/of politielocaties worden ingezet, maar kunnen ook andere locaties geschikt worden gemaakt zoals bijvoorbeeld gemeentelijke kantoren, etc. Het C-NSP zorgt dat het L-NSP kan werken en dat de hulpdiensten (ambulance, brandweer, politie) noodmeldingen ontvangen en kunnen ‘’uitrijden’’. Ook kan het C-NSP de coördinatie van distributie van (hulp)middelen naar lokale NSP organiseren. Het is nadrukkelijk niet te bedoeling dat er rijen met inwoners zich melden bij een C-NSP voor bijvoorbeeld het halen van water. Dit kunnen zij halen in een L-NSP.

Hoofddoel is bieden van ondersteuning en coordinatie richting lokale noodsteunpunten en hulpdiensten.

De governance-structuur van beide punten (C-NSP en L-NSP) moet nader worden uitgewerkt.

Functionaliteiten Coördinatiepunten (C-NSP) (2)

- Functies van deze centrale punten zijn:
  - informatie verstrekken aan L-NSP / doorverwijzen van inwoners naar lokale NSP (aangezien het C-NSP niet voor verblijf bedoeld is);
  - coördinatie en steunpunt voor/richting lokale noodsteunpunten;
  - informatieknooppunt met meldkamer zodat de reguliere noodhulp (bijvoorbeeld ambulance/politie/brandweer) doorgang kan vinden.
  - afstemming met de reguliere crisis- en hulpverleningsorganisaties, zoals bijvoorbeeld het ROT.
  - verbinding houden met (crisis)partners, lokale burgernetwerken/initiatieven en reservisten, zodat ze actief kunnen bijdragen aan de hulpverlening.
  - Al dan niet organiseren van distributie van bijvoorbeeld medicijnen, voedsel, etc.
  - Eventueel functionaliteit lokale meldkamer, indien er geen verbinding mogelijk is met landelijke/regionale meldkamer.

Om de reguliere hulpverlening niet te belemmeren (bijvoorbeeld geen file voor de deur van de brandweerkazerne of het gemeentekantoor) zijn de taken van de hoofdstructuur van de noodsteunpunten in principe beperkt tot **informeren van hulpdiensten en L-NSP's en coördineren**.

Functionaliteiten Coördinatiepunten (C-NSP) (3)

Wat is daarvoor nodig?

- Autonome en robuuste elektriciteits- en verwarmingsvoorziening (noodstroom)
- Communicatievoorzieningen/middelen (analoog en/of back-up C2000) inclusief NCV-lijnen
- Al dan niet fysieke beveiliging
- Goede toegankelijkheid en bereikbaarheid
- Verbinding met lokale NSP en lokale suppliers/leveranciers (bv. koeriersbedrijven), inclusief bijvoorbeeld apotheken en huisartsen om te zorgen dat deze een bijdrage leveren aan de lokale NSP's (al dan niet via het CP). Waar het gaat om de zorgpartners dient een verkennend onderzoek uitgevoerd te worden (contacten in dit project lopen via de GHOR).
- Verbinding met de regionale crisisorganisatie die het overzicht in de gehele regio behoudt: het ROT.
- Signing (vlag) en communicatiemiddelen (porto).
- Bemensing en verblijfsfunctionaliteiten voor het personeel van het CP (voeding, drinkwater, sanitair, rustvoorziening, etc).
- Opzetten van een netwerk om bijvoorbeeld voedsel de distribueren (niet direct, maar na 72 uur).

Functionaliteiten lokale Noodsteunpunten (L-NSP) (1)

- De lokale noodsteunpunten (L-NSP) zijn voor de lokale gemeenschap, moeten goed aansluiten bij de behoefte en leefomgeving van de inwoners en worden mede door de lokale gemeenschap bezet. Denk daarbij aan inzet van buurt/dorpshuizen, stemlokalen, (sport)verenigingen, Rode Kruis, Leger des Heils, moskeeën, kerken, etc. Belangrijk is daarbij te benadrukken dat de vraag niet overal hetzelfde zal zijn. In een plattelandsomgeving zal de hulpvraag anders zijn dan in een compacte stedelijke omgeving. Met name de laatste categorie vraagt om extra zorg vanwege de kwetsbare bevolking in een kwetsbare omgeving. Denk daarbij aan het snel wegvallen van de waterdruk in hoogbouw, waardoor de hygiëne en volksgezondheid in het gevaar komt. Daarom is lokaal maatwerk belangrijk. Een L-NSP staat in verbinding met het C-NSP, voor o.a. het doen van noodmeldingen en het uitwisselen van informatie. In het lokale NSP verblijft de inwoner tijdelijk.

- Hoofddoel: bieden van hulp aan inwoners ten aanzien van eenduidige informatie en communicatie, doen van meldingen, zorg (en hygiëne), een luisterend oor , warmte, toegang tot voedsel en drinkwater, indien zij dat zelf niet kunnen regelen. Let op! De minimale vereiste is noodstroom en communicatiemiddelen, maar lokaal kan dit worden opgeplust met bijvoorbeeld toegang tot medische zorg, halen van medicijnen, etc. (de zogenoemde menukaart). Voor wat betreft overnachten kan vanuit het L-NSP verwezen worden naar lokale initiatieven/gemeente (Bz).

Bedrijfsvertrouwelijk (BBN1)

Functionaliteiten lokale Noodsteunpunten (L-NSP) (2)

- Functies van deze lokale noodsteunpunten (L-NSP) zijn:
  - informatie verstrekken / doorverwijzen van inwoners naar bijvoorbeeld de juiste zorg.
  - Eerste hulpmiddelen en eventuele zorgpunten (via huisarts), inclusief een mogelijk sociaal vangnet (luisterend oor) met PSH.
  - Distributiepunt noodvoorraden/schaarse middelen: toegang tot bijvoorbeeld drinkwater en voedsel (v.w.b. distributie nooddrinkwater kan er een koppeling gelegd worden met de locaties die gemeenten reeds hebben aangewezen).
  - Opladen van urgente/levensreddende (mobiele) devices (zoals bijvoorbeeld apparaten voor thuiszorg)
  - Kunnen doen van alarmeringen richting het C-NSP voor noodhulp van bijvoorbeeld brandweer, politie en ambulance. Een C-NSP faciliteert het L-NSP.
  - Verbinding houden met (crisis)partners, lokale burgernetwerken/initiatieven en reservisten, zodat ze actief kunnen bijdragen aan de hulpverlening.
    - Bij het L-NSP kunnen inwoners ook lokale initiatieven melden en afstemmen.

Voor een grove indicatie voor het aantal noodsteunpunten wordt gemiddeld 1 per 5.000 inwoners gehanteerd (lokaal maatwerk). Daarmee komt het aantal lokale noodsteunpunten op 3.600. Uitgaande van 1.000 centrale coördinatiepunten (C-NSP) betekend dat er coördinatie moet plaats vinden over ca 4 L-NSP per C-NSP. Voor grotere steden kan het ook betekenen dat er gekeken wordt naar afstand (tijd tot) de L-NSP.

De uitwerking van een L-NSP is aan de gemeenten (hierin is samenwerking tussen veiligheidsregio’s en gemeenten een vereiste).

Functionaliteiten lokale Noodsteunpunten (L-NSP) (3)

Wat is daarvoor nodig?

- Autonome en robuuste elektriciteits- en verwarmingsvoorziening, inclusief koeling (noodstroom)
- Communicatievoorzieningen/middelen (analoog en/of back-up C2000), NCV-lijnen om te kunnen communiceren met het C-NSP.
- Fysieke beveiliging van de L-NSP
- Goede toegankelijkheid en bereikbaarheid
- Verbinding met maatschappelijke organisaties in de wijken.
- Signing (vlag) en communicatiemiddelen (porto).
- Bemensing en verblijfsfunctionaliteiten voor het personeel van het L-NSP (voeding, drinkwater, sanitair, rustvoorziening).

Afhankelijk van lokaal maatwerk kan bovenstaande worden opgeplust met bijvoorbeeld toegang tot medische zorg, opslagruimte voor medicijnen, voorraden, nooddrinkwater, etc. etc. Van belang is het voldoen aan de eisen die daarvoor gelden (denk aan nooddrinkwater en het proces van Bz)

Pop-up initiatieven

Vanuit een gemeenschap kunnen pop-up initiatieven ontstaan die ondersteunt kunnen worden door gemeenten (L-NSP) en/of het C-NSP. De overheid faciliteert dit (conform de uitkomsten van deelproject 1). Inwoners kunnen initatieven melden en afstemmen via het L-NSP.

Hoofddoel: met behulp van een flexibel concept lokale initiatieven die ontstaan kunnen inbedden in de structuur van steunpunten.

Bedrijfsvertrouwelijk (BBN1)

Praktische uitvoering en locaties

- Veiligheidsregio's en gemeenten ontwikkelen (met het netwerk) NSP en communiceren deze eenduidig naar de inwoners, als onderdeel van risicocommunicatie (denk dan aan bijvoorbeeld waar een NSP aan te herkennen valt (vb. een vlag met het symbool van Civil Protection) en wanneer de NSP-structuur wordt ingezet. Er kan hierin onderscheidt worden gemaakt in een C-NSP en een L-NSP. Inwoners moeten weten wat zij tot 72 uur en na 72 uur in een NSP kunnen halen.
- Uiteindelijk is voor iedere locatie een Plan van Eisen en Plan van Aanpak beschikbaar inclusief een format voor een draaiboek. Als deze producten 'doorlopen zijn', kan men zich een NSP (C-NSP of L-NPS) noemen. Hierop is maatwerk van toepassing zodat een soort menukaart ontstaat waar gemeenten op basis van de lokale context kunnen bepalen waarmee een NSP mee opgeplust kan worden.

Algemene vereisten voor alle locaties:

- Moet intrinsiek veilig zijn.
- Moet laagdrempelig kunnen worden bereikt – dicht bij de burger – op loop- en fietsafstand van 5-10 minuten (invullen door gemeenten/Bz).
- Moet op een logische plek komen voor de inwoner. In de praktijk op buurtniveau.
- Is beschikbaar, zo lang de verstoring voortduurt. Een L-NSP biedt geen overnachtingsmogelijkheid (via proces opvang BZ) en is bedoeld voor kortdurend verblijf (maximaal uren).
- Voldoet aan voldoende oppervlakte om de functionaliteiten waarvoor gekozen wordt te realiseren.
- Voldoet aan noodstroom om de benodigde apparatuur te laten functioneren, denk aan telecommunicatie, verlichting, verwarming en verkoeling. ''Het licht moet branden''.

Bedrijfsvertrouwelijk (BBN1)

Samenvattend: voorzieningen

- Communicatievoorzieningen (analoog en back-up).
- ICT:
  - Telecommunicatie
  - Computer en printer
  - Wifi
- Toespreekinstallatie/megafoon.
- Verblijfruimte waar hulpbehoevende personen enige tijd (uren) kunnen verblijven, uitgaande van maximaal 10-15 personen die hiervan gelijktijdig gebruikmaken.
- Behandelruimte: ruimte waar een persoon 1-op-1 kan worden behandeld door bv. een huisarts, met voldoende privacy.
- Het NSP moet een laagdrempelige ‘’vriendelijke’’ ruimte zijn waarin ook een luisterend oor geboden kan worden.
- Sanitair: beschikbaarheid toiletten en wastafel, uitgaande van maximaal 10-15 personen die hiervan gebruikmaken.
- Koelkast: voor toegang tot voeding, drinkwater maar ook bijvoorbeeld medicijnen (waar van toepassing).
- Signing: vlag of banner die op of bij de locatie kan worden gebruikt (voorbeelden zie sheet 1), om aan te geven dat het NSP operationeel is. Daarnaast ook herkenbaarheid van personeel dat in een NSP werkt: hesjes.
- Eerste hulp- en blusmiddelen.

Naar behoefte uit te breiden.

Bemensing locatie

- Gezondheidszorg: EHBO’er voor het verlenen van eerste hulp. Afhankelijk van de populatie van een wijk kan dit worden uitgebreid met een verpleegkundige, huisarts of wijkverpleegkundige (maatwerk).
- Handhaving (bij L-NSP) en geweldsbevoegdheid: dit via de gemeente laten lopen. Het ROT kan hier afhankelijk van de situatie ook besluiten in nemen?
- Bevolkingszorg (bij lokaal L-NSP): minimaal 1 medewerker van de gemeente, die inwoners kan voorzien van informatie en handelingsperspectief. Daarnaast ook aandacht voor een medewerker facilitair/inrichting L-NSP.
- Bij C-NSP: minimaal 2 medewerkers die eerste maatregelen kunnen treffen en verbinding kunnen onderhouden met het ROT.
- Verbindingsmedewerker: minimaal 1 medewerker die de verbindingen verzorgt met bv. de centrale meldkamer of het crisiscentrum (of vanuit een L-NSP naar het C-NSP).
- Materialen voor de herkenbaarheid van het personeel van het L-NSP (bijvoorbeeld hesjes, banners, etc.).

Naar behoefte kan dit verder worden uitgebreid.

Het inrichten van een NSP vergt training voor- en door personeel. Er kan zelfs gedacht worden aan training op locatie van een L-NSP aan inwoners, zoals praktische trainingen over basisvaardigheden zoals EHBO, crisiscommunicatie en risicobeheer, waardoor burgers beter voorbereid zijn op noodsituaties.

Bedrijfsvertrouwelijk (BBN1)

Concept tijdlijn

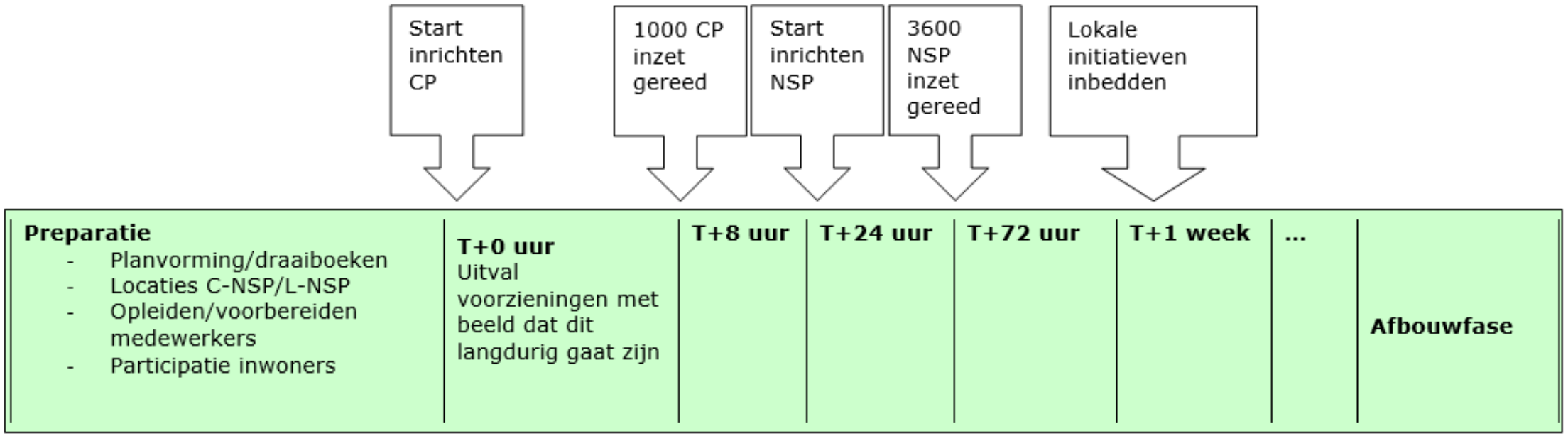

Voorgaande tijdlijn is afhankelijk van het type risico dat optreedt en de situatie die op dat moment speelt. Dit voorstel gaat uit van een generieke structuur van NSP, welke afhankelijk van het scenario flexibel gehanteerd kan worden.

Open eindjes

De open eindjes is ook een rol die een noodsteunpunt (CP of NSP) kan hebben in de preparatieve fase. Onderzocht kan worden in hoeverre hier een rol weggelegd is voor noodsteunpunten die momenteel al op het oog zijn. Denk dan bijvoorbeeld aan het organiseren van het aantal trainingen. De samenwerking tussen de C-NSP en L-NSP zal daarnaast verder moeten worden uitgewerkt. Er zullen duidelijke afspraken moeten worden gemaakt over regie en aansturing.

Open eindjes en aandachtspunten vanuit de deelprojectgroep:

- Gemeenten dienen mee te denken en de lezen in de verdere totstandkoming van dit voorstel (sterker nog: dit is een essentiële voorwaarde). Zeker waar het gaat over de inrichting van het L-NSP. Waar kunnen gemeenten mee opplussen bijvoorbeeld? Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld de vakraad GGD/GHOR Nederland (Themagroep Grootschalige Bijzondere Geneeskundige Opschaling (GBGO)).
- Uitdeelpunten van Jodiumprofylaxe: we willen niet dat veel mensen in geval van nood naar brandweerkazernes trekken. Hoe gaan we hiermee om?
- Aandacht voor het regelen van een lokale functie meldkamer voor de hulpdiensten (koppeling hulpdiensten met centrale meldkamer – dus niet het C-NSP). Hiervoor is ten minste een noodstroomaggregaat nodig (en garantie levering van diesel), met de faciliteiten die bij de andere functies ook zijn vermeld in het overzicht.
- Bijgaand voorstel willen we idealiter gevisualiseerd zien door een tekening. Deze tekening kan dan (met dit document als onderliggend stuk) als een soort van praatplaat dienen richting de rest van het land.
- Onderzoek naar verbinding met regionale crisisorganisatie. Voor nu denken wij aan een informatie- en afstemmingslijn van de CP’s richting het ROT.
- Financiering: Van groot belang is ook dat er voldoende middelen worden toegekend om zowel C-NSP alsmede L-NSP te realiseren. In het huidige model kan een C-NSP niet functioneren zonder een L-NSP of vice versa.